

# ПРОЕКТ НА НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА ДЪЛГОСРОЧНА ГРИЖА

## Информация

**Откриване / Приключване:** 14.11.2013 г. - 28.11.2013 г. Неактивна

**Номер на консултация:** #1028-K

**Област на политика:** Социална политика и заетост

**Тип консултация:** ---

---

Проектът на Национална стратегия за дългосрочна грижа има за цел създаване на условия за независим и достоен живот за възрастните хора и хората с увреждания чрез подобряване на достъпа до социални услуги и тяхното качество, разширяване на мрежата на тези услуги в страната, деинституционализация, както и насърчаване на взаимодействието между здравните и социалните услуги.

Проектът на Националната стратегия за дългосрочна грижа съдържа концептуална рамка за развитие на дългосрочната грижа в България, която се основава на актуалното състояние на услугите за възрастни хора и хора с увреждания и ключовите предизвикателства в сектора. Ключовите мерки за реализация на целите в областта на политиката за развитие на дългосрочната грижа са структурирани в няколко основни направления: разширяване достъпа до социални услуги, подобряване на тяхното качество и насърчаване взаимодействието между здравни, социални и обучителни услуги; насърчаване процеса на деинституционализация на възрастните хора и хората с увреждания, настанени в специализирани институции; насърчаване процеса на деинституционализация на здравните грижи; осигуряване на подкрепа за лицата и специалистите, полагащи грижи за възрастните хора и хората с увреждания; повишаване на ефективността и подобряване механизмите за финансиране на услугите.

Изпълнението на Стратегията ще се осъществи посредством разработването и прилагането на План за действие за нейното изпълнение, който ще се приеме от Министерския съвет и в който ще се включат конкретните мерки, проектите и дейностите, както и отговорните за тяхното изпълнение институции, сроковете, размера и източниците на финансиране.

## Начини на предоставяне на предложения и становища

- Портала за обществени консултации (изисква се регистрация чрез имейл);
- Електронна поща на посочените адреси;
- Системата за сигурно електронно връчване <https://edelivery.egov.bg/> (изисква се квалифициран електронен подпис или ПИК на НОИ);

- Официалния адрес за кореспонденция.

## Документи

### Пакет основни документи:

[Long Term Care Strategy 11 2013.doc - вер. 1.0 | 14.11.2013](#)

---

### Консултационен документ:

---

### Справка становища:

---

## Коментари

[Коментари \(pdf\)](#)

[Коментари \(csv\)](#)

**Автор:** Nina Dimitrova (28.11.2013 13:40)

Предложения на Националната мрежа за подкрепа на възрастните хораглавие  
Пълният текст на коментара може да бъде изтеглен тук:

<https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=cGlhbWF0ZXlub3JnfHRoZWluc3Rpc3R1dGV8Z>

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРОЕКТО-СТРАТЕГИЯТА ЗА ДЪЛГОСРОЧНА ГРИЖА

28.11.2013

Във връзка с проекто-стратегията за дългосрочна грижа, представяме на Вашето внимание предложенията на Националната мрежа за подкрепа на възрастните хора, представени от фондация Пиа Матер. Мрежата обединява доставчици на социални услуги от цялата страна, които работят на терен и ежедневно предоставят социални услуги на възрастни хора.

Считаме, че предложеният проект на Стратегия не включва визия за реформиране на сектора по отношение на разпределяне на Ролите на участниците в сектора, Модела на финансиране и Цялостната логика на интервенция (погрешен акцент върху деинституционализацията, вместо към услуги в домашна среда).

Анализите и предложенията за промени, който представяме на Вашето внимание, са структурирани в няколко раздела, който включват както следва:

1. Концепция за реформиране на сектора за дългосрочни грижи
2. Анализ и Разпределение на ролите между участниците в социалния сектор
3. Демаркация на моделите за финансиране в социалния сектор
4. Предложение на въвеждане на Ваучерен модел за финансиране

1. Концепция за реформиране на сектора за дългосрочни грижи

Концепцията е изготвена и подкрепена от Националната мрежа за подкрепа на възрастните хора.

- I. Осигуряване на качествени социални услуги от гледна точка на получателя:

1. Широк достъп до социални услуги
2. Социални услуги, адекватни на потребностите
3. Развитие на услугите в домашна среда, а не институционални услуги или параинституционални услуги (например малък групов дом)
4. Услугите за възрастни хора трябва да осигуряват подпомогната самостоятелност, а не патерналистично отношение
5. Минимално доплащане за предоставените услуги
6. Свободен избор на социална услуга и доставчик
7. Предоставяне на услугите от обучени специалисти по определен стандарт
8. Осигуряване на превантивни социални услуги

- II. Създаване на предпоставки за качествени социални услуги чрез реформиране на модела на взаимодействие между участниците в сектора на дългосрочните грижи

1. Разпределение на ролите на участниците в социалния сектор по принципа на балансиране и контрол
2. Преминаване от декларирано качество на услугите от единствен "утвърден" доставчик към качество от гледна точка на получателя
3. Конкуренция между доставчиците на социални услуги като предпоставка за осигуряване на качествени социални услуги
4. Въвеждане на Модел за финансиране на социални услуги, който прилага на практика принципа "парите следват клиента" (Ваучерен модел), като алтернатива на моделите за финансиране, при които "парите следват организацията" (делегираны дейности, договаряне и публично-частно партньорство)
5. Развитие на социалното предприемачество в сектора на дългосрочните грижи - активиране на множество доставчици на социални услуги, осигуряване на устойчивост за тяхното развитие, което да замести проектното финансиране, включване на уязвими групи в предоставянето на социални услуги (дълготрайно безработни и др.)

2. Анализ и Разпределение на ролите между участниците в социалния сектор

Социалните услуги за възрастни хора и за хора с увреждания се заплащат изцяло от техния получател. Защо това е така, при положение, че всеки работещ внася с години социални и здравни осигуровки и социалното министерство изразходва стотици милиони за социални услуги?

Това е така, защото не съществува модел, по който държавата или общините да покрият напълно или поне частично разходите за социални услуги за възрастни хора и хора с увреждания.

Към средата на 2013 г. може да се направи следното обобщение на предлаганите социални услуги, за които получателите не заплащат или заплащат символични такси:

1. Съществуват няколко програми за социални услуги (асистент за независим живот, личен асистент и др.), които се финансират по ОП РЧР, като целта е да се осигури заетост на безработни лица и те се насочват към предоставянето на социални услуги. Фокусът е осигуряване на заетост, а социалните услуги са следствие
2. Към много от общините има изградени общински предприятия за домашен патронаж, които предимно доставят храна по домовете, но не и услуги от социални асистенти
3. Две схеми пак по ОП РЧР осигуриха финансиране за период от 1-2 години на 150 общини, които да предоставят социални услуги от асистенти чрез общинските предприятия за домашен патронаж
4. МТСП, МЗ и БЧК апробират в област Враца дейността на 4 здравно-социални центъра

Съществуващите към момента достъпни социални услуги се предлагат от държавата или от общини като в голяма степен не съответстват на социални услуги, от които имат нужда потребителите.

Необходими са промени, като нашето предложение е да бъде въведен Ваучерен модел за финансиране на социални услуги за възрастни хора и хора с увреждания.

**Автор:** Nina Dimitrova (28.11.2013 13:38)

Предложения на Националната мрежа за подкрепа на възрастните хора

Пълният текст на коментара може да бъде изтеглен тук:

<https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=cGIhbWF0ZXlub3JnfHRoZWluc3Rpc3R1dGV8Z>

П

**Автор:** Вячеслав Попов (17.11.2013 17:23)

ЕКСПЕРТНО МНЕНИЕ

Вячеслав Попов – експерт в Дирекция „Управление на човешките ресурси и

собствеността” - Централно управление на „Български пощи” ЕАД, София, сертифициран вътрешен одитор в публичния сектор Разработеният и предложен за обществено обсъждане Проект – Национална стратегия за дългосрочна грижа е не само стратегически документ, но и едновременно с това методология за изработване на План за действие за нейното изпълнение. Поради тази причина би следвало да се прецени нейното доразвиване и допълване в следните по-важни моменти: 1.1..Във въвеждащата част на стратегията би следвало да намерят място сред изброените стратегически документи „Актуализирана стратегия по заетостта на Р.България, 2013-2020 год.”., както и Дългосрочни грижи за възрастни хора - Резолюция на Европейския парламент от 9 септември 2010 г. относно дългосрочните грижи за възрастни хора (2011/С 308 Е/13) . 1.2. От гледна точка на необходимостта стратегията да послужи като методологическа основа за разработването на последващ План за действие и реализиране на дългосрочните цели е необходимо да бъдат взети под внимание редица рационални моменти в разработената и утвърдена от Националния осигурителен институт Концепция за Уреждане на дългосрочната грижа за недееспособни стари хора – пенсионери на фондови принцип в държавното обществено осигуряване. За контакт: Зоя Славова - началник отдел “Анализ и стратегическо планиране” в НОИ Email: Zoya.Slavova@nssi.bg 2..Като цяло стратегията не отразява в достатъчна степен ролята, възможностите и значението за предоставяне на дългосрочни грижи в общността на заетите лица и техните семейства в реалната икономика – от самостоятелни стопански субекти(предприятия, търговски дружества, кооперации, организации с нестопанска цел). Корпоративната социална отговорност на големите, средните и малките предприятия и търговски дружества, фондовете със социално предназначение в кооперациите, така и дейността на организациите с нестопанска цел от „Третия сектор” трябва да бъдат по необходимост важен елемент от Националната стратегия за дългосрочна грижа. 3.В предложеният Проект за стратегия не е намерило достатъчно място въпросът за приноса на някои традиционни форми на дългосрочна грижа, които в различни периоди от развитието на националната икономика са имали не малко значение. В предлаганата стратегия би следвало да намери място въпроса за усъвършенстване на традиционните форми за дългосрочни грижи в общността на заетите лица – трудоустрояване, социално подпомагане, подпомагане на семейства на работещи при настъпване на определени социални рискове. 4.Като цяло остава открит въпроса за трудово-професионалната рехабилитация в общността на заетите лица, на регистрираните като безработни и особено на многобройната общност от лица на различна възраст, които са обезкуражени и поради тази и други причини не са регистрирани в Бюрата по труда(не учат и не работят). Дългосрочните грижи е необходимо да бъдат насочени в определена степен не само към услуги за възрастни и за хора с увреждания, но и с отчитане на масовото настъпване на нови и слабо проучени социални рискове, свързани със социалната недостатъчност – например дългосрочните грижи за лицата в будна кома, услуги за дългосрочна грижа, насочени към обгрижване на лица с редки заболявания и други. 5.От осъвременяване и нов подход се нуждае въпроса за останалите в миналото „заводски детски градини”. Предоставянето на дългосрочни грижи за децата в общността на заетите в реалната икономика лица и техните семейства налага да

стилулира от държавата съвместното разкриване и финансиране на дейността на детски градини - чрез консорциуми на търговски дружества, кооперации и организации с нестопанска цел. Нужен е сериозен обществен дебат и внимателно проучване на опита не само на европейските държави, но и на САЩ и Япония при осъществяване на интегрирани на форми на дългосрочна грижа за деца и възрастни(комплекси от детска градина и дневен център за стари хора). Това е една непроучена възможност за преодоляване на последицата от „ерозията“, която заплашва връзката между различните възрастови групи(поколения) български граждани в съвременните условия. 6.В стратегията отсъства като цяло подхода и насоките за реформиране на сега съществуващите обществени системи(от една страна на здравеопазването – от друга на труда и социалната политика). По същият начин не намира необходимата яснота въпроса за реформиране на системата за държавно обществено и за здравно осигуряване в контекста на развитието на възможностите на осигурителния модел на частично или цялостно финансиране на дългосрочните грижи. 6.1.В средносрочна перспектива и след необходимия обществен дебат с участието на експерти по необходимост трябва в стратегията да бъде включена възможността за частична актуализация към определен момент. Особено по отношение на финансирането на дългосрочната грижа. Стратегическият подход за дългосрочни грижи налага апробирането на своеобразен икономически микс – финансиране от данъци(включително като елемент при въвеждане на семейно подоходно облагане), финансиране на осигурителен принцип – от вноски по задължителна или допълнителна осигурителна схема, от застраховки, доплащане с лично участие в заплащането на дългосрочната грижа и други. 6.2.Оползотворяването на осигурителният принцип при предоставяне на дългосрочна грижа поставя на дневен ред въпроса за изграждането на „междинен стълб“ между системата за здравно осигуряване и нейните фондове, управлявана от НЗОК и системата за държавно обществено осигуряване и нейните фондове – управлявана от НОИ. Финансирането на дългосрочната грижа от източници на осигурителен принцип би следвало да бъде обособено в самостоятелен комбиниран фонд за социално здравно осигуряване „Дългосрочна грижа“, който да бъде управляван на паритетна основа, включително с участието на представителите на държавата. 6.3.От нов подход се нуждае и заличаване на прекомерната обособеност в действията на професионално подготвените кадри, заети в сферата на здравеопазването и социалното подпомагане. Дългосрочната грижа изисква преодоляване на междуведомствената разпокъсаност на участието на човешките ресурси в този процес. Разкриването на изнесени работни места на Агенцията за социално подпомагане в някои категории лечебни заведения би спомогнало за създаването на своеобразни „фронт офиси“ за участие на държавата в предоставянето на дългосрочни грижи. На дневен ред в обществото изниква и въпроса за интегриране на социалната работа в дейността на амбулаторните практики. Сертифицирането на Общопрактикуващи(лични, семейни) социални работници и правото на избор на личен социален работник от ползващите дългосрочни грижи е проблем, от чието решаване би спечелило обществото като цяло. 6.4.В предложеният Проект на Стратегия не е намерило своето място деликатния въпрос за създаване на своеобразни „мостове“ между религиозните

институции, които съгласно Конституцията на Р.България са отделени от държавата. В същото това време национално историческия и световен опит в не малка степен е доказал, че такива „мостове“ са необходими, особено при предоставенето на дългосрочна грижа. 7.Дългосрочните грижи изискват значителни ресурси – финансови, материални, човешки и прочее. Поради тази причина в стратегията трябва да намерят подobaващо място подходите и управленските инструменти, които да спомогнат за заличаване на резките граници между краткосрочни и дългосрочни грижи. От методологическо и практико-приложно значение е да се включи и класифицирането на дългосрочната грижа по един утвърден демографски критерии – за лица в подтрудоcпособна, трудоcпособна и надтрудоcпособна възраст. 8.Предоставянето на дългосрочна грижа се нуждае не само от финансова подкрепа на държавата, но и от мониторинг, инспектиране и вътрешен одит. 8.1.Европейската практика доказва необходимостта от обвързване на предоставянето на дългосрочна грижа с важния проблем за нейното качество. Сертифицирането на доставчиците на услуги за дългосрочна грижа и внедряването на системи за управление на качеството е цел в правилната посока на стратегическо развитие на дългосрочните грижи. Обществото се нуждае от постепенна замяна на скъпоструващата процедура по акредитации и преакредитиране на лечебните заведения с въвеждането на системи по управление на качеството при осъществяването на универсални и неуниверсални дългосрочни грижи за нуждаещите се лица – на институционален признак или в общността. 8.2.Предоставянето на дългосрочна грижа в общността и от институциите налага в стратегията да намери своето място въпроса за ролята и конкретните насоки на използване на вътрешния одит – в съответствие с основополагащия смисъл – да носи полза и да подобрява дейността на организацията, икономиката и управлението на услугите за дългосрочна грижа.. 9.Дългосрочната грижа притежава всички необходими качества на услуга от общ икономически интерес. Затова в стратегията този въпрос трябва да бъде развит по посока на начините на нейното предоставяне – под формата на универсална дългосрочна грижа(комплекс от услуги, установени със закон) или неуниверсална дългосрочна грижа, която да съдържа несвързани помежду си услуги. 10.1.Като цяло отсъства в стратегията нейното обвързване с други национални стратегии, които имат отношение към комплексното решаване на Дългосрочните грижи в перспектива. В най-голяма степен това се отнася до използването на иновации и внедряването на нови технологии в тази област. Създаването на области за взаимодействие между стратегията за Дългосрочни грижи и Стратегията за иновации е от значение за финансирането и реализирането на типови проекти: експериментални ферми за оранжерийно зеленчукопроизводство, за производство на цвят и посадъчен материал – необходими за осигуряване на защитена заетост на лица с физически, сензорни или ментални увреждания. 10.2..Иновативният подход е от стратегическо значение за прилагане на Плана за действие за Европа – Интернет на нещата при осъществяване на услуги за дългосрочна грижа. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0278:FIN:BG:PDF> 11.1.В предложеният проект за стратегия и в Плана за действие при нейното осъществяване трябва да намери своето място и въпроса за социалната роля на националния пощенски оператор „Български пощи“ ЕАД и възможността да бъде

партньор на държавата в редица дейности, които имат или могат да имат отношение към предоставяне на дългосрочна грижа – заплащане за услугите на пощенско гише или чрез паричен превод, изплащане на пенсии и социални плащания по домовете и/или в защитени жилища и социални заведения, предоставящи дългосрочна грижа и др. 11.2.Обществото се нуждае от решаване по нормативен път на въпроса за възможността лекарства, които са изписани от квалифицирани медицински лица да бъдат доставяни под формата на куриерска пратка при облекчени условия като пощенска услуга за лица, получаващи дългосрочна грижа. 11.3. Пощенските съобщения като цяло имат пряко и непосредствено значение към комуникационната свързаност в процеса на предоставяне на дългосрочна грижа в рамките на проекта за електронно правителство и електронна община, включително чрез реализирането на проекта „Интегрирано гише“, което ще спомогне за получаване на пенсиите от осигурените лица, не само по местоживее, но и във всички клонове на националния пощенски оператор. 11.4. Държавата трябва да създава и необходимите облекчения за бизнеса – например при предоставянето под наем на неизползван сграден фонд от държавни търговски дружества и общините на бизнес партньори, които желаят да разкриват дневни центрове за дългосрочни грижи в по-малките населени места. Изискването държавните търговски дружества и общините да внасят 50% от получените суми от наем в Държавния бюджет не стимулира, а пречи на развитието на местните социални услуги за дългосрочна грижа. 12.1.Стратегията за дългосрочна грижа изисква и необходимото стратегическо планиране при разработване и приемане на законови и подзаконови нормативни актове, които да уреждат тази материя. В тази връзка би било от полза да се създаде Национален държавно-обществен и експертен координационен съвет за дългосрочна грижа – с участието на Зам.Председател на Комисията по труда и социалната политика в Народното събрание, Секретарят по социални политики, младежта и спорта към Президента на Р.България, Директорът на Дирекция „Икономическа и социална политика“ към Министерския съвет, упълномощени длъжностни лица, експерти – представители на МТСП, МЗ, НЗОК, НОИ, преподаватели от Висши учебни заведения, експерти, представители на застрахователни акционерни дружества и пенсионни фондове, представители на работодателски и синдикални организации, както и представители на граждански организации и движения. 12.2.В обзирима перспектива реализирането на стратегията би позволило Дългосрочните грижи за нуждаещите се лица да формира една от важните насоки на Председателството на Република България на Съвета на Европейския съюз през 2018 година.

## История

**Начало на обществената консултация - 14.11.2013**

**Приключване на консултацията - 28.11.2013**

**Справка за получените предложения**

Справка или съобщение.

## Окончателен акт на Министерския съвет

---